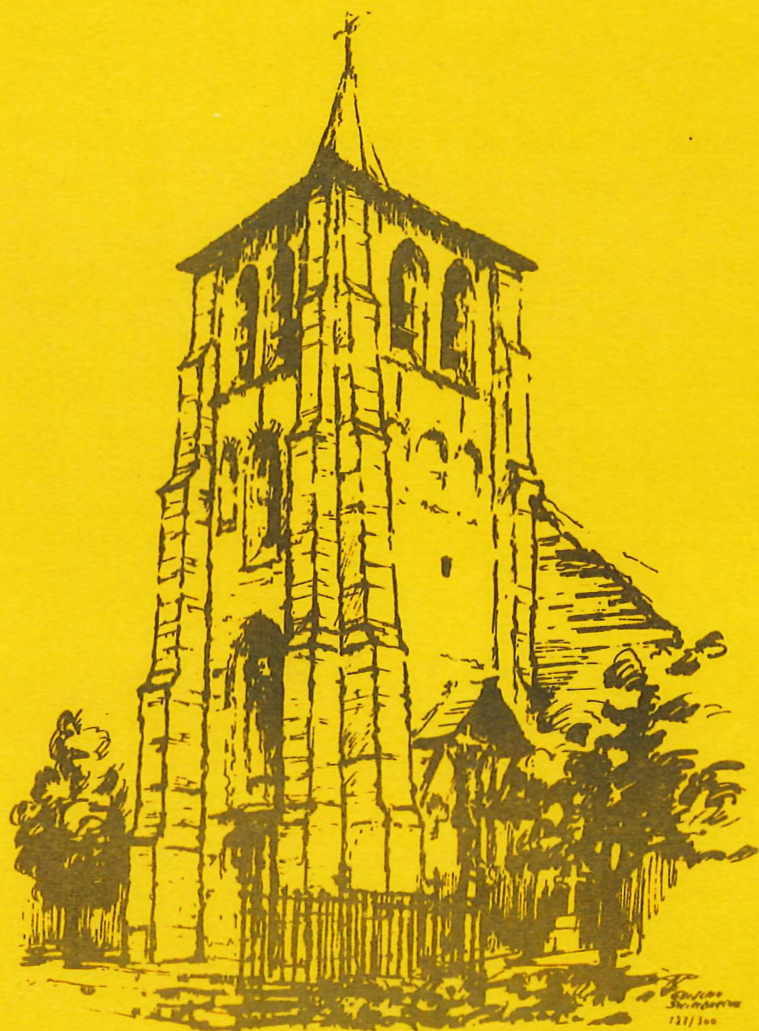

ZILLEGHEM

JUNI 1989 - 10DE JAARGANG NR 2
Driemaandelijks tijdschrift

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING VOOR HEEMKUNDE
EN GESCHIEDENIS "P A S T O O R R O N S E"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

I N H O U D

	P.
POLLET Jules Nieuwe gegevens over de Beloken Tijd in Zedelgem (1797 - 1802)	43
ARNOU Patrick De "Geschiednis van Zedel- gem-Veldegem" in financiële problemen	63
KYNDT Eddy Eenighe gewoonelijke en buytengewoonelijke voorvallen te Zedelgem (VIII)	78

JUNI 1989 - 10DE JAARGANG NR 2

REDAKTIE EN BEHEER

Jules Pollet	Sint-Elooistraat 16	Zedelgem
Patrick Arnou	B.J. Lievensstraat 2a	Zedelgem
Géry Cappon	Schattingbeekstraat 3	Zedelgem
Victor Deceuninck	Groenestraat 29	Zedelgem
Bertrand Denys	Klaprozenlaan 13	Loppem
Eddy Kyndt	Snellegemsestraat 8	Zedelgem

Erevoorzitter: E. H. Willy Peirsegaele

Lidmaatschap: 250 F
Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Studies verschenen in "Zilleghem" of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels.

Verantw. uitgever: Jules Pollet, Sint-Elooistraat 16 Zedelgem

NIEUWE GEGEVENS OVER
DE BELOKEN TIJD IN ZEDELGEM
(1797 - 1802)

Jules POLLET

In "ZILLEGHEM" 1980 p. 66-76 verschenen "Enkele gegevens over de Beloken Tijd te Zedelgem". Onlangs nu werden mij een bundel oude papieren in handen gegeven - waarvoor ik de milde schenker van harte bedank - waarin doop-, huwelijks- en overlijdensakten te vinden zijn, opgeschreven tijdens de Beloken Tijd te Zedelgem. Vroeger had ik vruchteloos naar dergelijke akten gezocht en dan vallen ze je zomaar in handen vanuit een onverwachte hoek. (1)

Deze bundel draagt als titel: "Registrum baptizatorum, matrimonio junctorum et mortuorum, quod confectum fuit tempore persecutionis - van October 1797 tot 8 december 1799 -" (register van gedoopten, gehuwden en overledenen, opgemaakt ten tijde van de vervolging.)

Vòòr de Beloken Tijd werden doopsel, huwelijken en overlijdens door de pastoor opgetekend in het parochieregister. Ook nadat te Zedelgem op 18 oktober 1796 de burgerstand was ingevoerd en op 3 februari 1797 de parochieregisters door de Franse bezetter waren afgesloten, bleef pastoor Bernard Gillis verder in het parochieregister dopen, huwelijken en overlijdens in-

schrijven: voor de doopsels tot 23 sept. 1797; voor de huwelijken tot 19 september 1797 en voor de overlijdens tot 15 september 1797. (2)

Van dan af kon dit niet meer daar de parochieregisters aangeslagen waren en de priesters, die de eed niet hadden afgelegd, buiten de wet waren gesteld. Daarom begon pastoor B. Gillis met een geheim register waarin de eerste doop op 28 september 1797 werd ingeschreven, het eerste huwelijk op 10 oktober en het eerste overlijden op 6 oktober 1797. Bij het bekijken van einddata in het parochieregister en begin-data in het register van de Beloken Tijd, mogen we gerust aannemen dat geen dopen, huwelijken of overlijdens werd achterwege gelaten. In deze bundel vinden we echter geen doop- of overlijdensakten voor de jaren 1800, 1801 en 1802. Voor de huwelijksakten echter hebben we de indruk dat ze voor de ganse Beloken Tijd volledig zijn.

Aan de hand van deze gegevens, alsook van de gegevens die we vonden in de "Acta Vicariatus sede vacanta" proberen we nu een beeld te geven van de priesterlijke bediening te Zedelgem "tempore persecutionis" (ten tijde van de vervolging).(3)

De inzet van pastoor Bernard Gillis.

In september 1797, na de staatsgreep van 18 fructidor V (4 september 1797), werden ook in onze streken alle anti-kerkelijke wetten toegepast. Alle priesters werden verplicht de eed van haat aan het koninkdom af te leggen. Legden ze die eed niet af, dan moesten ze hun priesterlijke bediening staken en hun pas-

torie moest gesloten en ontruimd worden. Ze werden aangezien als weerspanning aan de wetten, verstoorders van de openbare orde. Indien tegen hen een aanhoudingsmandaat werd uitgevaardigd en opgespoord konden worden, werden ze veroordeeld tot deportatie. Noch pastoor Bernard Gillis, noch onderpastoor Joannes Surmont legden de eed af. De enige uitweg voor hen was dan onderduiken en goedschiks, kwaadschiks hun bediening verder trachten uit te oefenen. De vervolging was nu ten volle ontzettend, alleen getemperd door de onwil en de medeplichtigheid van de bevolking en, ook in Zedelgem, van alle plaatselijke gemeentelijke ambtsbekleders. Voor pastoor Gillis en zijn onderpastoor Surmont een harde en ver van benijdenswaardige tijd.

Toch bleef pastoor B. Gillis, ook in deze moeilijke tijd doopsels toedienen, huwelijken inzegenen en stervenden bijstaan. Daarvan getuigen de doop-, huwelijks- en overlijdensakten die hij in zijn geheim register inschreef. In dat register vinden we vijf bladzijden en een tiende van een bladzijde, dicht opeengeschreven doopakten, 98 in totaal, van eind september 1797 tot half november 1798. Daarbij drieën een vijfde bladzijde, eveneens dicht opeengeschreven overlijdensakten met tussenin de huwelijksakten, ook voor dezelfde periode: 16 huwelijken en 49 overlijdens. Alle akten zijn door pastoor B. Gillis geschreven en door hem onderaan de bladzijde ondertekend. De aantallen van doopsels, huwelijken en overlijdens die we hier opgaven, vormen in vergelijking met de vorige jaren een normaal aantal. Zo mogen we gerust aannemen dat voor de periode eind september 1797 tot half november 1798 alle dopen, huwelijken en overlijdens werden

opgetekend.

De doopsel werden door pastoor B. Gillis toegediend op de dag van de geboorte of de dag erna. Drie van deze doopsel werden "sub conditione" (onder voorwaarde) toegediend, omdat het pasgeboren kind, omwille van levensgevaar, tijdens de geboorte was gedoopt door de chirurgijn of vroedvrouw. Zo kreeg op 5 oktober 1797 Josepha Maertens, dochter van Joannes en Veronica Maes, de nooddoop van chirurgijn Pieter Brussee; op 18 januari 1798 Maria van de Walle, dochter van Emmanuël en Judoca Neels, van chirurgijn Pieter Jonckheere en op 1 februari 1798 Josephus de Klerck, zoon van Jacobus en Joanna Willems, van vroedvrouw Amelberga de Clerck.

Bij deze gedoopten waren er twee onwettige kinderen. Al deze doopsels werden toegediend volgens het gewone kerkelijk ritueel, maar zonder peter en meter. Waar deze doopsels werden toegediend, kunnen we uit de akten niet opmaken. Alleszins niet in de kerk; heel waarschijnlijk ten huize van de boreling, wanneer we nu zien dat van deze 98 doopsels er 49 werden toegediend op de dag van de geboorte en de andere daags erna, mogen we terecht veronderstellen dat pastoor B. Gillis voor zijn parochianen zeer goed te vinden was.

Van de 16 huwelijken, door pastoor B. Gillis ingezegend, werden de bannen niet afgeroepen op de drie voorafgaande zondagen. Zo iets was te gewaagd en daarom hadden de Brugse kapittelvicarissen daarvoor dispensatie verleend. Wat we ook opmerken, is dat geen familieleden van de huwendes getuige zijn bij het huwelijk, behalve op 22 mei 1798. Dan is Maria Anna Vijncke getuige bij het huwelijk van Anna

Vijncke met Philippus van Damme. Bij deze 16 huwelijken is Barbara Schirrens steeds weer getuige. De tweede getuige naast haar is onderpastoor Joannes Surmont, dit bij 8 van deze huwelijken. Verder vinden we nog als getuige: Anna Vijncke, JOanna Storme en Alexander Gillis, elk bij 2 huwelijken en Maria Anna Vijncke en Maria Brabander elk bij één huwelijk. Maria Schirrens die bij alle huwelijken getuige was, moet dus wel iemand zijn die de pastoor zeer nabij stond. Wellicht zijn huishoudster?

Van de 49 overledenen door pastoor B. Gillis opgetekend, zijn er drie die bij de geboorte zijn gestorven. Ze hadden echter de nooddoop ontvangen: twee van de vroedvrouw Godelieve Naeyaert en één van Barbara Barbier. Verder vinden we bij deze overledenen tien kinderen jonger dan één jaar. De oudste overledene is Petrus Meulemeester, 97 jaar, echtgenoot van Anna Kempe. Hij stierf op 3 april 1798 en werd op 5 april begraven. Normaal was het dat de dode twee dagen na het overlijden werd begraven. Soms was het daags na het overlijden, vooral als het om kleine kinderen ging.

De laatste bladzijde, zowel die waar de doopsels zijn opgeschreven, als die waar de overledenen met tussenin de huwelijken zijn opgetekend, is maar voor een klein gedeelte beschreven. De rest van die bladzijden is blanco. Pastoor B. Gillis is nogal plots gestopt met het opschrijven van de akten. Waarom? Op die laatste bladzijde was er nog ruimte genoeg. Misschien was het omwille van het verscherpen van de priestervervolging. "Als wraakneming voor de Boerenkrijg (oktober-november 1798) werd tegen alle onbeëdigde priesters een alge-

meen deportatiedekreet uitgevaardigd. De operatie werd gepland op 19 november 1798 in de vroege morgen. Deze algemene razzia miste grotendeels haar doel. Slechts 28 priesters uit het bisdom Brugge werden gevankelijk naar de eilanden Ré en Oléron overgebracht."(4)

Na de akte van 14 november 1798 heeft pastoor B. Gillis niets meer geschreven. We vinden toch niets meer. Waarschijnlijk zal pastoor Gillis het wel geraadzaam hebben gevonden niets meer van zich te laten horen.

En onderpastoor J. Surmont ? Wat was er met hem gebeurd ? Was hij van de parochie wegevlucht zoals pastoor R. Ronse schrijft? (5)

In alle geval weten we dat onderpastoor J. Surmont nog te Zedelgem was op 18 januari 1799. Dan immers zegent hij het huwelijk in van Joseph de Clerck en Catharina van Praet. Tussen 18 januari 1799 en 10 januari 1800 echter horen we niets meer van J. Surmont en vinden we geen teken van zijn werkzaamheid te Zedelgem. Waar was hij in die tijd? Een antwoord kan ik niet geven. In de verdere loop van 1799 horen we niets meer noch van pastoor B. Gillis, noch van onderpastoor J. Surmont.

Toch, op 4 oktober 1799, vinden we een spoor van pastoor B. Gillis. In het Aartrijkse register van de Beloken Tijd vinden we op die datum het huwelijk opgetekend van Joannes de Clerck uit Aartrijke met Francisca Keirsebilck uit Zedelgem. Dit huwelijk wordt te Aartrijke ingezegend door de Aartrijkse deservitor Dominicus Augustinus "cum consensu pastoris de Zedelghem" (met toestemming van de pastoor van Zedelgem). In dit Aartrijkse register vinden

we nog een huwelijk voor de parochie Zedelgem nl. dat van Carolus Helslandere uit Aartrijke met Anna van Haverbeke uit Zedelgem op 26 januari 1800 ingezegend "ex commissione deservitoris de Zedelghem" (in opdracht van de deservitor van Zedelgem). Na de dood van pastoor B. Gillis, op 14 december 1799, was J. Surmont deservitor (= waarnemend pastoor) geworden in Zedelgem en anderzijds weten we dat hij sedert 10 januari 1800 weer actief was in Zedelgem.

Het overlijden van pastoor B. Gillis werd eerst op 17 maart 1800 door de kapittelvicarissen vernomen en de volgende tekst werd dan door L. Caytan, sekretaris van het Vicariaat, opgeschreven. We geven hier deze tekst in vertaling: "Aangezien het een uitgemaakte zaak was dat de heer Bernardus Gillis, pastoor van Zedelgem, omstreeks het einde van het voorbije jaar in zijn parochie was overleden, werd de heer Joannes Surmont, onderpastoor in dezelfde parochie tot deservitor aangesteld.

Het is derhalve overduidelijk hoe hachelijk groot de angst en de verlegenheid was in die tijd dat zelfs de bloedverwanten en ook zij die deze gestorven priesters in hun huis hadden opgenomen, met alle middelen probeerden zolang als ze konden, dit overlijden geheim te houden, opdat ook hun niets kwaads zou overkomen." (6)

Uit deze tekst blijkt dan ook overduidelijk hoe hard het leven en wedervaren was van de priesters tijdens de Beloken Tijd. We zien er ook dat eerst op 17 maart 1800 Joannes Surmont als deservitor van Zedelgem was aangeduid. Hijzelf echter betitelt zich reeds als deservitor op 10 januari 1800 wanneer hij het huwelijk

2.
Januarii 1800

decima Januarii 1800 dispensato in banis et
in impedimento cognationis spiritualis per
vicariorum bingensem coram me infra scripto et
testibus patre dynchie et Joanne dynchie sic
habitantes contraxerunt matrimonium
Jacobus vicil filius Joannis et Therasie de sieyter
et Loppem pueri sui huius aetatis 26 annorum
et francisca vicil filia Josephi et anne Cappenolle
et Zedelghem vidua Jacobi de tredeleare aetatis
36 annorum. ambo sic habitantes.

Quod attestat J. Surmont de servitor
in Zedelghem

Martii 1800

vigesima prima Martii 1800 dispensato in banis
et tempore clauso coram me infra scripto et testibus
Joanne dynchie et Isabella van den bispeche sic
habitantes contraxerunt matrimonium de
consensu parentum et tutorum Jacobus D'haendts
filius Joannis et Isabella puerorum terhastlensis
et habitans in Zedelghem aetatis 23 annorum
et Marianna Maertens filia Caroli et Isabella
van dyke aetatis 23 annorum marita et habitans
in Zedelghem. Quod attestat J. Surmont
de serv. in Zedelghem.

2de bladzijde uit het huwelijksregister van
Joannes Surmont. Iedere akte is ondertekend
door: J. Surmont, deserv(itor) in Zedelghem.

inzegent van Jacobus Rieul en Francisca Lust, huwelijk waarvoor de Brugse kapittelvicarissen op 8 januari 1800 dispensatie hadden verleend omwille van geestelijk maagschap.(7)

Nu we in de loop van 1799 niets horen noch over pastoor B. Gillis, noch over onderpastoor J. Surmont, vragen we ons af of er dan te Zedelgem geen kinderen meer gedoopt of huwelijken ingezegend of doden begraven werden. Een antwoord vinden we eveneens in deze bundel oude papieren.

Begravenissen in Zedelgem van 21 november 1798 tot 8 december 1799.

Voor deze periode vinden we zes volgeschreven bladzijden met de overlijdens en begravenissen in Zedelgem. Al deze akten zijn in het Vlaams opgesteld maar niet ondertekend. Het is noch het geschrift van pastoor B. Gillis, noch dat van onderpastoor J. Surmont. Het lijkt mij het geschrift te zijn van koster Joannes Vijncke. Zekerheid daarover heb ik echter niet. In alle geval weten we dat koster Joannes Vijncke de eed had afgelegd. Zo mocht hij kerkelijke taken blijven vervullen. Behalve begravenissen en het opluisteren van de blinde missen, waren er eigenlijk niet veel taken, die hij als kerkelijk bedienaar kon verrichten. Blinde missen waren de gebedsdiensten, op zondag gehouden, waarbij de gelovigen zonder priester in de kerk bijeenkwamen en waarin de koster met zang en orgelspel enige luister bijzette. Op 18 januari 1800 werd in de Acta van het Brugse vicariaat opgetekend dat koster Joannes Vijncke in het openbaar en met duidelijke stem in de kerk ten aanhoren van veel ge-

lovigen, de door hem afgelegde eed heeft teruggeroepen.(8)

Voor deze periode - van 21 november 1789 tot 8 december 1799 - zijn 46 overlijdens opgetekend. We mogen terecht veronderstellen dat er geen werden vergeten. Als kennismaking laten we nu enkele akten volgen:

" Den 22e Januarij (1799) elf ure voor middag gestorven **Marijanne Allemeesch fa Lodewijk**, ook haer kint int baeren gedoopt door Jonckheere chirurgien, oudt 30 jaer, uxor (echtgenote) **Francis Teetaert**. Begraven den vierentwintigsten dito."

" Derden februaris (1799) ten elf uren voor middag is voerleden het kint van **Pieter Bout** en van **Regina de Praeter**, gedoopt int baeren door d'huijsvrauwe van Pieter Verplancke. Begraven den vierden dito."

" Den vijfdem februaris (1799) is gestorven ten negenuren voor de middag **Regina de Praeter** oudt 29tig jaeren uxor **Pieter Bout**. Begraven den sevensten dito."

Zo mocht Pieter Bout in een paar dagen tijd zijn echtgenote en zijn doodgeboren kind ten grave dragen.

" Elfsten maerte (1799) is overleden ses ure voor middag tkint sonder naem van **Jacobus Muelemeester fs Steven** out een alf ure gedoopt door Godelieve Naeyaert. Begraven te selven dage zonnen ondergank bij order vanden agent."

Toen was Joseph Adriaens "agent municipal"

(= burgemeester) van Zedelgem. Dit ambt bekleedde hij van maart 1797 tot april 1799.

*" Den 4 Ougst (1799) is gestorven een ure snagts **Jacobus Baert fs Jan en Isabelle Serij** oud thien dagen. Begraven ten selven dage naer middag. Order agent Vijncke."*

Joannes Franciscus Vijncke was "agent municipal" van Zedelgem van april 1799 tot april 1800.

Van deze 46 overledenen waren er 8 kinderen, gestorven bij de geboorte. Bij twee van deze was ook tezelfdertijd de moeder gestorven en in een geval stierf de moeder twee dagen na de geboorte en het overlijden van haar kind. Verder stierven ook nog 12 kinderen jonger dan 1 jaar.

Zedelgem, missiegebied.

Tijdens de periode waar we in Zedelgem geen sporen van werkzaamheid vinden, noch van pastoor B. Gillis, noch van onderpastoor J. Surmont, deed men in Zedelgem beroep op de priesterlijke diensten van Franciscus Antonius Constantinus van Maldeghem. Deze was sedert 1791 pastoor van Lombardzijde en werd op 25 augustus 1797 door de Brugse kapittelvicarissen benoemd tot deservitor van Snellegem.(9)

F.A.C. van Maldeghem was een van de 38 priesters uit het Leiedepartement (West-Vlaanderen) tegen wie op 16 februari 1798 een aanhoudingsmandaat was uitgevaardigd. Ook Philippus Dumon, de latere pastoor van Zedelgem, was bij deze uitverkorenen. Van deze 38 priesters werden er maar 18 gesnapt. De anderen konden

ontkomen. PH. Dumon was bij de gevangenen; F.A.C. van Maldeghem bij de ontsnaptten. Maar langer te Snellegem blijven was al te gewaagd. Hij was gedwongen zijn parochie te verlaten. Daarom benoemden de kapittelvicarissen op 14 maart 1798 Hyppolitus de Rijcke als missionaris te Snellegem.(10) Ook na de terugkeer van F.A.C. van Maldeghem bleef H.L. de Rijcke hem verder helpen te Snellegem. Eerst op 5 juli 1800 werd H.L. de Rijcke door de kapittelvicarissen aangeduid om Leffinge en Stene te bedienen.(11)

Voor het jaar 1799 hield F.A.C. van Maldeghem een register bij getiteld: "Registrum baptizatorum et matrimonio junctorum Ecclesiae parochialis de Zedelgem in dioecesi Brugensi pro anno 1799." (Register van gedoopten en gehuwden van de parochiekerk van Zedelgem in het bisdom Bruge voor het jaar 1799). In deze betiteling zien we overduidelijk dat F.A.C. van Maldghem zich voordeed als verantwoordelijk priester voor de parochie Zedelgem tijdens het jaar 1799. Nergens echter vinden we in de Acta van de kapittelvicarissen dat hij door hen hiervoor was aangesteld. Die bange tijden waren misschien de reden waarom dit niet werd genoteerd. In dit register staan 17 doopsels ingeschreven; 8 huwelijken voor Zedelgem, 2 voor Aatrijke en één voor Oostkerke. De akten zijn geschrven en ondertekend door: "F.A.C. van Maldeghem, pastor de Lombardzijde deservitor in Snellegem". In de huwelijksakten echter betitelt hij zichzelf als missionaris ("ut missionario"). Zedelgem was zo zijn missiegebied geworden. Uit dit register weten we ook op welke dagen F.A.C. van Maldeghem zijn priesterlijke dienst te Zedelgem verricht heeft. We geven nu deze dagen en ook wat hij op ieder

Registrum Baptizatorum
et Matrimoniorum junctorum Ecclesie
Parochialis de Hedelgem in Diocesi
Bavungensi pro annis 1799.

Notandum quod omnes infra scripti infantes
per nos baptizati sunt cum consuetis Ecclesie
Ceremoniis, non tamen assistente Patre vel matre.

24° Decembris anni 1798 hora 4ta mane nati sunt
gemini Josephus parva et Franciscus immediati postea
et 27° febr^o 1799 baptizati sunt sub conditione, ut pater
ab obstetrico ante baptizati, filii legitimi Petri
Van Cunneght et Maria Dijkhoff natorum et
habitantium in Hedelgem.

2° febr^o anni 1799 hora 10^a mane natus est, et 29° ejusdem
baptizatus sub conditione, ut pater ante baptizatus ab
obstetrico, Marius filius legitimus Petri De Grootis
natus in Hedelgem, et Annice Ockker natus in Loppem,
habitantium in Hedelgem.

12° Decembris anni 1798 circa horam 12^{am} noctis natus
est, et 27° febr^o 1799 baptizatus sub conditione, ut pater
ante baptizatus ab obstetrico, Annos filius legitimus
Philippi De Leijde natus in S^{te}. Michaelis prope Bruggas,
et Petronilla Steem natus in Hedelgem et in loco
habitantium.

24° febr^o anni 1799 hora 6^a vesperi natus et 29° ejusdem
baptizatus est sub conditione, ut pater ante baptizatus
ab obstetrico, Franciscus filius legitimus Pitsi Grooten
et Marthea De Bock, uterque natus in S^{te}. Michaelis
prope Bruggas et habitans in Hedelgem.

quod attestor J. J. C. Van Madoophem
Past. de Lomb. Vic. in Hedelgem

van die dagen gedaan heeft:

27 februari 1799:

doopsel van - Josephus en Franciscus Van Canneijt
°24.12.1798
- Maria De Grootte °02.02.1799
- Anna De Leije °12.12.1798
- Franciscus Grouwet °24.02.1799
huwelijk van Petrus Van Daele en Rosa De Coster

7 maart 1799:

doopsel van - Joannes Leekens °05.03.1799
- Victoria De Cnock °25.11.1798

3 april 1799:

huwelijk van - Jacobus Keersbilck
en Anna Theresia Vermotte
- David Willem
en Maria Joanna De Clerck

5 april 1799:

doopsel van -Godeliva Benoot °03.04.1799
- Carolus Vertriest °29.12.1798

10 mei 1799:

doopsel van - Thomas Naessens °10.04.1799
- Casimirus Lust °19.04.1799
- Maria Joanna en Catharina
Van Hessche °15.04.1799

11 mei 1799:

huwelijk van Petrus Jacobus Van Daele en
Isabella Francisca Kempe

10 juni 1799:

huwelijk van Josephus Verhelle en
Maria Joanna Clarysse

23 augustus 1799:
huwelijk van Bernardus Calliew en
Maria Anna Teetaert

2 september 1799:
huwelijk van - Cornelis Pattijn en
Victoria Van Daele
- Franciscus Teetaert
en Isabella Calliew

17 september 1799:
doopsel van Isabella Maertens °24.06.1799

12 oktober 1799:
doopsel van - Francisca Perquiy °03.10.1799
- Francisca Verplancke °18.05.1799

13 oktober 1799:
huwelijk voor de parochie Oostkerke

2 december 1799:
huwelijk voor de parochie Aartrijke

15 januari 1800:
doopsel van Philippus Josephus Boudt °14.01.1800

31 januari 1800:
huwelijk voor de parochie Aartrijke.

Alle doopsels door F.A.C. van Maldeghem toege-
diend gebeuren met inachtneming van de gebrui-
kelijke kerkelijke ceremoniën maar zonder peter
of meter. Daarbij zien we ook dat alle doopsel
door hem "sub conditione" (onder voorwaarde)
worden toegediend. Dit omdat deze kinderen
bij de geboorte de nooddoop hadden gekregen
van chirurgijn of vroedvrouw.

Verder zien we ook dat deze dopelingen soms reeds verscheidene weken oud waren. Er moeten zeker in 1799 meer kinderen geboren zijn in Zedelgem dan die 17 die we in dit register vinden. Naar alle waarschijnlijkheid zijn er kinderen geweest bij wie na de nooddoop de ceremoniën nooit werden aangevuld. Zo werden ze nooit in een register opgetekend ofwel is dit of een deel van het register verloren gegaan.

Bij de huwelijken door F.A.C. van Maldeghem ingezegend noteert hij altijd dat hij het doet als missionaris (ut missionario) en nooit in opdracht of met toestemming van de plaatselijke pastoor. Bij de huwelijken voor de parochie Zedelgem op 27 februari en 3 april 1799 ingezegend waren Petrus Vijncke en Barbara Scherrens getuigen; bij de volgende waren het steeds de gebroeders Petrus en Joannes Vijncke. Deze laatste was sedert 1789 koster van Zedelgem en in 1804 zou zijn broer Petrus hem als koster opvolgen. Deze beide broers waren ook getuige bij het huwelijk voor de parochie Oostkerke ingezegend. Bij de beide huwelijken voor de parochie Aartrijke waren de getuigen: Ludovicus Tempelaere, koster van Snellegem, en N. Anneka, wonende te Zedelgem.

De huwelijksakt van 31 januari 1800 is de laatste akt door F.A.C. van Maldeghem in zijn register ingeschreven. Vanaf 10 januari 1800 echter was Joannes Surmont opnieuw actief in Zedelgem, niet meer als onderpastoor, maar als deservitor. Zedelgem was niet langer missiegebied.

Joannes Surmont duikt weer op in Zedelgem.

Sporen van de werkzaamheid van onderpastoor Joannes Surmont in Zedelgem vinden we tot 18 januari 1799. Dan zegent hij in opdracht van pastoor B. Gillis een huwelijk in. Om dit huwelijk op te tekenen begint hij een nieuw register met als titel: "Registrum matrimonio junctorum Ecclesiae parochialis de Zedelghem incipiendo a mense Januario anni millesimi septingentesimi noni." (Huwelijksregister van de parochiekerk van Zedelgem beginnend in januari 1799). Hieruit blijkt zeer duidelijk de bedoeling van J. Surmont omook de volgende huwelijken, die in de loop van 1799 zouden worden ingezegend, in dat register op te tekenen. Maar... het eerstvolgende huwelijk dat hij er inschrijft - en dan nog wel op hetzelfde blad - is het huwelijk door hem ingezegend op 10 januari 1800. Tussen 18 januari 1799 en 10 januari 1800 moet J. Surmont dus niet te Zedelgem geweest zijn. In alle geval vinden we er geen enkel spoor van zijn werkzaamheid.

Vanaf 10 januari 1800 is J. Surmont terug te Zedelgem, niet meer als onderpastoor, maar als deservitor. In de loop van het jaar 1800 worden door hem te Zedelgem 21 huwelijken ingezegend en opgetekend in zijn huwelijksregister. In 1801 waren er 17 en 13 in 1802. Tenslotte staat er in dit register nog een huwelijk ingezegend door hem op 10 januari 1803. Een doop- en overlijdensregister voor de jaren 1800, 1801 en 1802 zijn echter (nog) niet gevonden.

Bij de 21 huwelijken in 1800 ingezegend zien we dat nog steeds geen huwelijksbannen worden

afgeroepen en geen familieleden van de huwenden treden op als getuigen. Als getuigen vinden we: Joannes Vijncke: 14 maal; Petrus Vijncke: 5 maal; Maria de Brabander: 10 maal en voor enkele van die huwelijken die op dezelfde dag werden ingezegend treden de huwenden op als getuigen in elkaars huwelijk.

Voor de 17 huwelijken, in 1801 ingezegend, valt het op dat in alle huwelijken, behalve in vijf, familieleden van de huwenden optreden als getuigen. De druk van de vervolging is verdwenen sedert de staatsgreep van Napoleon in november 1799. Dit is tenvolle voelbaar wanneer in 1801 de onderhandelingen tussen Napoleon en paus Pius VII uitlopen op het sluiten van een concordaat. Eerst op 6 juni 1802 echter wordt de godsdienst in ons land officieel hersteld. Dat zien we duidelijk bij de huwelijken in 1802 ingezegend. Het afroepen van de bannen wordt hernomen. Voor het huwelijk van 2 juli 1802 waren reeds twee bannen afgeroepen en voor dat van 6 juli en de volgende waren het opnieuw de gebruikelijke drie bannen. Sedert 6 juni 1802 werden alle plechtigheden weer in de kerk verricht. Bij alle huwelijken in 1802 gesloten waren opnieuw familieleden van de huwenden getuigen.

Met de verkegen godsdienstvrijheid zien we ook een verandering in de datering van de huwelijksakten. Het huwelijk van 25 mei 1802 was nog gedateerd: "Vigesima quinta maii 1802" (25 mei 1802). Het daarop volgende huwelijk, dat van 2 juli 1802, is gedateerd: "decima tertia messidor anni decimi rei publicae gallicanae sive die secunda Julii 1802" (13 messidor 10e jaar van de Franse republiek of 2 juli 1802).

Zo gaat het verder tot de laatste huwelijksakt die in dat register is ingeschreven. Dit is gedateerd: "vigesima nivose anni undecimi rei publicae gallicanae sive decima Januarii 1803" (20 nivose 11e jaar van de Franse republiek of 10 januari 1803).

Het deservitorschap van J. Surmont eindigt in januari 1803. Dan wordt Philippus Dumon pastoor van Zedelgem. Ondertussen was Jacobus van Bossele onderpastoor geworden te Zedelgem. Nu vinden we weer een doopregister. Hierin schrijft J. van Bossele zijn eerste doopakt op "vigesima septima nivose anni undecimi" (27 nivose XI = 17 januari 1803).

Vanaf 27 februari 1803 (8 ventose XI) begint dan pastoor Ph. Dumon.

Hebben in Zedelgem priesterlijke dienst verricht in de Beloken Tijd:

- september 1797 tot november 1798:
pastoor: Bernard Gillis (+14.12.1799)
onderpastoor: Joannes Surmont
tot januari 1799
- 1799: F.A.C. van Maldeghem, pastoor van Lombardzijde en deservitor te Snellegem.
- 1800-1802: Joannes Surmont, deservitor te Zedelgem.

Bronnen:

- (1) Registers van de Beloken Tijd (1797-1802) van Zedelgem, die ons werden geschonken door C. DEPIERE, Brugge, waarvoor onze hartelijkste dank.
- (2) J. POLLET, Het invoeren van de Burgerstand te Zedelgem, in ZILLEGHEM 1981 p. 101-102.

- (3) "Acta Vicariatus sede vacante" zijn de akten opgetekend door de kapittelvicarissen gedurende het openstaan van de bisschopszetel. Bisschop Felix Brenart stierf op 25 oktober 1794 te Anholt in Westfalen. Om in het bestuur van het openstaande bisdom te voorzien, werden door de heren van het katedraalkapittel vicarissen gekozen om het bisdom te besturen. Dit waren de kapittelvicarissen.
- (4) M. CLOET, Het bisdom Brugge, Brugge, 1984 p. 291.
- (5) F. RONSE, Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem, Torhout 1934 p. 123 en 244.
- (6) Archief Bisdom Brugge (= A.B.B.) reeks B. nr. 82 f°13 vo.
- (7) l.c. B.82 f° 9 ro.
- (8) l.c. B.82 f° 10 ro.
- (9) l.c. B.81 f° 216 ro.-vo.
- (10) l.c. B. 81 f° 238 vo.
- (11) l.c. B. 82 f° 29 ro.

*est generosa pariterque uale quadrante ante diodesimo
 una francie maribus natalis 24 anno ex fidei
 id 20 anno ex Zedelghem
 B. Gillis past(or) de Zedelghem*

Handtekening van B. Gillis past(or) de Zedelghem

Op blz. 55:

Eerste bladzijde uit het doop- en huwelijksregister voor de parochie Zedelgem voor het jaar 1799. Onderaan de bladzijde de handtekening:

F.A.C. van Maldeghem
 past(or) de Lomb(bardzijde)
 D(e)s(ervitor) in Snellegem

DE "GESCHIEDENIS VAN ZEDELGEM - VELDEGEM" IN FINANCIËLE PROBLEMEN

Patrick ARNOU

Velen onder ons kennen allicht het basiswerk van onze plaatselijke geschiedenis: "De geschiedenis van Zedelghem-Veldegem" van de hand van Pastoor RONSE. Het is een onmisbaar handboek voor onze plaatselijke historie en iedereen die opzoekingen doet naar het Zedelgemse verleden grijpt ernaar om eerst eens te zien of en wat RONSE erover geschreven heeft.

Met de jaren zijn in het werk veel fouten en onnauwkeurigheden ontdekt. Deze zijn soms te wijten aan vergissingen bij de auteur. De wetenschappelijke opzoekingstechnieken waren toentertijd nog niet wat ze nu zijn, en verder was Pastoor Ronse een ietwat eigenzinnig man, die soms wel eens een ingeving van hem voor werkelijkheid nam, zonder ze voldoende te toetsen aan de voorhanden zijnde bronnen.

Bepaalde passages uit de "Geschiedenis van Zedelgem - Veldegem" zijn dan ook niet van alle - goedbedoelde - fantasie ontbloot... Maar niettegenstaande alles vormt dit werk ook nu nog een basis en zonder dit boek zouden geschiedenis en heemkunde in Zedelgem nooit geweest zijn wat ze nu zijn.

Nochtans ging de "geboorte" van dit werk niet zonder grote problemen en het mag zelfs een groot geluk heten dat het werk uiteindelijk toch gedrukt is geraakt...

Pastoor Ronse was in 1910 pastoor geworden te Zedelgem. Hij was toen 56 jaar en zou hier 24 jaar blijven als parochieherder. Het was een grote parochie (Sint-Elooi bestond nog niet als parochie), die ongetwijfeld veel tijd in beslag nam. De resterende tijd gebruikte Frederik Ronse echter volledig om zich te verdiepen in oude en vergeelde documenten over onze plaatselijke geschiedenis. Hetgeen hij daar vond, zocht hij dan nog ter plekke zoveel mogelijk te gaan bezien tijdens zijn lange wandelingen over de ganse gemeente.

Dit alles stelde hij ook op papier en aldus groeide stilaan de "Geschiedenis van Zedelgem - Veldegem". Het werk was bijna klaar toen pastoor Ronse echter op 22 januari 1934 te Zedelgem op 80-jarige leeftijd overleed.

Het was zijn laatste wens dat het boek zou worden uitgegeven en hij had in zijn laatste levensdagen deze wens herhaaldelijk te kennen gegeven aan zijn neef, de Gentse advocaat Edmond Ronse, en aan de nieuwe burgemeester van Zedelgem, Joseph Berquin. Het was trouwens Pastoor Ronse zelf die de jonge notariszoon had aangemoedigd om met een lijst deel te nemen aan de gemeenteraadsverkiezingen van 1932.

Wanneer Pastoor Ronse op 22 januari 1934 overlijdt, liet hij een bijna afgewerkt handschrift voor zijn boek achter. Dit werk diende afge-

werkt en uitgegeven te worden, maar dit was uiteraard niet zonder problemen...

De begrafenis van Pastoor Ronse groeide wel uit tot een enorme volksmanifestatie. De overleden priester was een eigenaardig man en een apart figuur, die echter met zijn bijzondere trekjes zeer geliefd was geweest in alle lagen van de Zedelgemse bevolking. Hij was zeker één van de meest markante priesterfiguren die we op Zedelgem ooit gekend hebben.

Tijdens zijn begravenis werd er dan ook een warme hulde gebracht aan de overledene door de burgemeester en een Zedelgemse familie stond zelfs haar eigen private grafkelder af om er de lijk-kist van Pastoor Ronse voorlopig in bij te zetten totdat een eigen grafplaats voor hem zou zijn aangelegd.

De burgemeester moet zich in de sfeer van de indrukwekkende begrafenis ook zeer gul getoond hebben tegenover de familie en bepaalde beloften gedaan hebben én voor wat betreft het grafmonument voor de overledene én voor wat betreft de uitgave van diens boek...

Enkele dagen na de begrafenis, nl. op 4 februari 1934, schrijft neef Edmond Ronse immers twee brieven aan Burgemeester Berquin: een officiële bedankingsbrief en een vertrouwelijk en vriendschappelijk briefje, waarin echter ook twee problemen aan bod worden gebracht, en de burgemeester zeer discreet, maar handig, aan zijn beloftes wordt herinnerd.

In de eerste - officiële - brief bedankt advocaat Ronsé de burgemeester voor de eerbewijzen aan de nagedachtenis van wijlen E.H. Ronse gebracht

door hem als hoofd van de gemeente, evenals door de voltallige bevolking. Hij vervolgt verder: "Gij weet hoe E.H. Ronse altijd bekommerd was met het stoffelijk en zedelijk welvaren zijner parochianen. Het was, zooals Monseigneur Lamiroy na den lijkdienst het mij verklaarde, een heilig priester, ik mag er bijvoegen dat het een goed burger was."

"De laatste jaren van zijn leven besteedde hij o.m. aan het schrijven der geschiedenis uwer schoone gemeente. Mocht dit zijn aandenken bij de inwoners bewaren en hun leeren hoeveel goed kan gedaan en hoeveel leed kan gespaard door eensgezind en in vrede te leven."

De tweede brief is gemoedelijker van toon en snijdt de gerezen problemen aan, waarvoor onze neef-advokaat blijkbaar een oplossing moet vinden en waar de burgemeester blijkbaar een tussenkomst van de gemeente had laten uitschijnen.

Hij schrijft aan de burgemeester:

"Gelieve ingesloten een brief te vinden, die indien hij officieel is, niet min onze oprechte gevoelens vertolkt. Aan U persoonlijk en aan juffer Berquin zijn wij veel verschuldigd voor de vriendelijkheid die gij in alle omstandigheden aan nonkel hebt getoond. Het spijt mij door dit verlijden beroofd te zijn U regelmatig te ontmoeten, maar ik hoop wel dat wij elkander nog zullen ontmoeten."

"Mag ik U vragen te willen onderzoeken of de gemeente een grond kan voorbehouden voor de begraving der E.H. Pastoor, zooals er sprake van was, daar ik toch in 't korte maatregelen voor zijn definitieve rustplaats moet nemen. Het zou mij ook aangenaam zijn te vernemen welke de definitieve schikkingen zijn genomen

voor zijn boek vanwege de gemeente."

Daarmee lag de bal in het kamp van de burgemeester.

Deze brengt de beide brieven eerst voor in het schepencollege van 9 februari 1934.

Uit een brief van 12 februari 1934 van de gemeente aan Edmond Ronse te Gent, blijkt dat het college de burgemeester min of meer heeft gevolgd en zowel voor de grafplaats als voor het boek een oplossing heeft uitgewerkt. In de brief wordt aan de familie gevraagd:

"Zoude de Familie van wijlen E.H. Ronse, akkoord gaan, eene toelage te geven van 2500 Fr. met recht van 25 Boeken, en verder zich van nietsmeer te moeten gelasten voor wat den druk van 't Boek over de Geschiedenis van Zedelghem aangaat?????"

"Voor wat den Grond op 't Kerkhof betreft, in de eerste dagen, zal den Gemeenteraad in zitting komen, en zullen wy onmiddelyk hiervan kennis geven."

Neef Ronse is blijkbaar zeer verheugd met deze voorgestelde oplossing, want onmiddellijk na ontvangst van de brief 's anderendaags schrijft hij reeds terug. Hij is geheel akkoord met een toelage van 2.500 Fr door de familie met recht van 25 boeken, "met dien verstande dat wij ons niet meer moeten gelasten met den druk noch het plaatsen van de geschiedenis van Zedelghem."

Hij vervolgt enthousiast: "Ik meen dat inderdaad zulks een voordelige oplossing is daar het ons veel moeite zoude gegeven hebben van ons verder met de zaak bezig te houden. Wij zijn dan ook dankbaar tegenover U en de heeren Schepenen ons dit voorstel gedaan te hebben."

Hiermee had de advocaat toch echter wellicht te veel in zijn boeken laten kijken en zijn vreugde teveel getoond, want in zitting van 20 februari 1934 beslist de gemeenteraad met acht stemmen tegen één niet 2.500 Fr, maar wel 3.000 Fr te vragen aan de familie Ronse, "som welke denkelijk zal toegestaan worden gezien de familie reeds te volle akkoord was met 2.500 Fr"!

De pil voor de familie wordt wel enigszins verguld door de beslissing om anderzijds 4 m² grond op het kerkhof gratis ter beschikking te stellen voor de grafzerk van wijlen E.H. Ronse, en dit op de zuidwestkant van de kerk, naast het kruis, precies op de plaats waar de overledene zelf te kennen had gegeven te willen rusten. Ook hier is er echter een voorwaarde: de familie moet 6 meter traliewerk van de kerkhofomheining verzetten op haar kosten.

De gemeenteraad is verder vrij optimistisch over de verkoop van het boek: "gezien een 200 boeken reeds verkocht zijn, zal de gemeente enkel een zeer klein verschil hoeven in te staan op de volle som, waarbij een plan van Zedelghem zal gevoegd zijn. Er zal uitgezien worden naar een kosteloos verbeteraar van dit boek".

Op 6 maart 1934 laat men weten aan Edmond Ronse dat het nu dus 3.000 Fr zou moeten zijn. De secretaris kan het nog mooi inkleden:

"Uw brief in date van 4.2.34, gaf ons uw akkoord over eene toelage van 2500 fr hetgeen het voorstel was van het College. Edoch, de

gemeenteraad in zitting van 20 Februari, ging niet akkoord met de som van 2500, maar vraagt eene som van DRIE DUIZEND Frank met recht van 25 boeken voor de familie. Indien de familie van wijlen E.H. Ronse hiermede akkoord gaat, zal het Gemeentebestuur onmiddelyk den Druk bevelen van voormeld boek, en zich verder met alles gelasten."

Bij dezelfde post wordt echter bericht dat de 4 m2 grond gratis wordt afgestaan op de door de overledene gewenste plaats, 'mits verzetten van het traliewerk.

Defamilie Ronse gaat opnieuw akkoord met beide voorstellen en Edmond Ronse zegt toe ter plaatse te komen kijken om de plaatsing van het grafmonument te regelen.

Op 9 juli 1934 schrijft hij aan de burgemeester: "Daar er een groot verschil van prijs bestond is het den Heer Van de Velde van St. Niklaas die het monument op het graf van onkel zal oprichten. Hij vraagt mij dat een metser van Zedelghem de noodige fondeering en het verplaatsen der omheining zou doen. Kunt U mij niet het adres bezorgen van een mensch ter trouwe."

De burgemeester raadt als antwoord hierop in brief van 11 juli 1934 VANHOOREN Alidor, Sint-Laurentiusstraat nr. 2 te Zedelgem aan, "een Metsenaarsbaas welke wy U als zeer ter trouwe kunnen aanbevelen, en welke ook niet te duur is".

In augustus vraagt neef Ronse of de 4 m2 grond op het kerkhof in een vierkant moeten genomen

worden of ook een rechthoek mogen zijn. De secretaris antwoordt dat hij alle mogelijke vormen mag nemen, als hij maar niet boven de 4 m2 komt.

De plaatsing van het monument verloopt blijkbaar niet naar wens, want op 25 oktober 1934 schrijft de gemeente aan de Heer Ronse: "Het monument is geplaatst, zonder evenwel opgedaan te zijn, want alles moest haastig-haastig gaan. Ook berust het lijk van wijlen Past. Ronse steeds in den grafkelder van een byzondere." Men vraagt dan ook beleefd één en ander in orde te willen doen.

Blijkbaar heeft dat resultaat en wordt Vanhooren inderdaad aangesteld door de familie Ronse om het graf op te doen en de hekkens te verzetten. Zijn factuur van 730,40.Fr wordt door de gemeente aan de familie opgezonden.

Hiermee lijkt de zaak van de grafplaats gesloten.

Anders is het echter met het boek!

De gemeente had dus beslist het boek zelf uit te geven, zij het met 3.000 Fr financiële steun van de familie Ronse.

Men had eveneens beslist er een plan in te bevestigen en een gratis "verbeteraar" voor het werk te zoeken.

Wie het boek "kosteloos" heeft verbeterd konden we uit het dossier niet afleiden, maar een feit is dat dit heel gebrekkig is gedaan en één van hoofdoorzaken is van de vele fouten in het boek. Vooral data en namen zijn veelvuldig verkeerd

afgedrukt. Het verbeterwerk was blijkbaar in verhouding tot de beloning...

Ook de kaart was niet zonder problemen. De kaarten dienden immers afzonderlijk gedrukt te worden en dan erna in het boek gekleefd.

De gemeente had zelf de kaart ter beschikking gesteld en opdracht gegeven aan de kunststeen-drukkerij Edouard ISSELE, Nieuwlandstraat 51 te Brugge om de kaart af te drukken in 500 exemplaren (er zouden ook zoveel boeken gedrukt worden). Men had blijkbaar de kaart zonder preciese instructies afgegeven bij de kunst-drukker, want op 17 april 1934 vraagt Isselè per briefkaart aan het gemeentebestuur wat er met de kaart moet gedaan worden: mag ze zo worden afgedrukt, of moeten er verbeteringen worden aangebracht?

De secretaris antwoordt dat alles wat op de kaart staat erop moet blijven staan, maar dat volgende straatnamen dienen bijgevoegd te worden op de kaart: "Kroonestraat - St-Laurentiusstraat - Hollebekestraat - Zaggebrouckstraat - Groenestraat - Moubeker - Hondsweg - Colvijnstraat - Magerhillestraat - Strubbenslag - Lijsterstraat - Weytebrouckstraat - Aartrycksche steenweg - Zabbeke - Pleinebeke - Plaatsebeke".

Dit is meteen de verklaring waarom op het plan voor sommige straten twee namen staan vermeld...

De drukker doet zoals bevolen en in mei 1934 zijn de plannen af en op 30 mei 1934 worden ze op het gemeentehuis afgeleverd. op 13 juni 1934 stuurt Isselè zijn factuur voor 692 Fr.

Isselè zal wel gesakkerd hebben, wanneer hij op 8 december 1934 niet de verhoopte betaling van zijn factuur bekommt, maar wel een brief van

de gemeente Zedelgem, luidend: "In zitting van den Gemeenteraad, alwaar deze Plans nagezien zijn geweest, is door tal van leden op de opmerking gemaakt: "Waarom vermeld Mr. Isselè op die kaart: ECHELLE d'un à 7.500 mètres en waarom dat niet vermeld in de Vlaamsche taal ?????". Teneinde alle onaangenaamheden te vermeiden verzoek ik Ued. op alle Plans te willen vermelden ('t zy byv. by middel van een Stempel) Schaal 1 op 7.500 meters."

De betrokken opmerkingen waren inderdaad gemaakt in de raad onder het punt mededelingen op de raadszitting van 27.11.1934.

Kunstdrukker Isselè heeft het niet over zijn hart kunnen krijgen om met stempels op het plan te gaan knoeien en heeft de kaarten opnieuw bedrukt met de nadien gevraagde "Schaal van 7,500 Meters" er nu op.

Men is er hem niet zeer dankbaar voor geweest, want op 26 juni 1935 schrijft hij aan de gemeente het vriendelijk verzoek om nu toch zo gauw mogelijk zijn factuur te willen betalen, die reeds meer dan een jaar oud is. Deze smeekbede wordt dan toch blijkbaar verhoord, want op 8.8.1935 krijgt hij zijn 672 Fr toegestuurd.

De plans waren dus klaar, maar nog geenszins het boek.

Voor de druk had men gekozen voor drukkerij Aimé BECELAERE te Torhout, uitgever van de "Torhoutse Bode".

Er werd hiervoor een geschreven kontrakt gemaakt. Becelaere zou het werk drukken (het eerst erbij geschreven "en uitgeven" werd uitdrukkelijk

geschraapt) tegen de prijs van 5.750 Fr voor 500 exemplaren.

3.000 Fr zou bij het ondertekenen van het kon-
trakt betaald worden en 2.750 Fr bij het ver-
schijnen van het boek. Het plan van Zedelgem
diende in het boek ingebonden te worden.

Gezien de plans 692 Fr gekost hadden en het
drukwerk 5.750 Fr, zou één boek dus aan de
gemeente 6.442 Fr : 500 = 12.88 Fr kosten. De
gemeente kreeg wel van de familie Ronse 3.000 Fr,
zodat ze uiteindelijk nog maar per boek 6,88 Fr
diende uit te geven.

Toch vond men dit blijkbaar nogal veel en er
rezen talrijke problemen, veelal te wijten aan
het feit dat de gemeente de zaak liet slepen.
Eerst werd het kontract niet ondertekend voor de
gemeente, dan bleef de eerste 3.000 Fr achter,
en Becelaere had zelfs in de week waarin hij
diende te drukken nog een deel van het hand-
schrift niet gekregen...

Uiteindelijk werd op 14 juni 1934 de eerste 3.000
Fr betaald met een brief, waarbij de gemeente
de hoop uitdrukte op "een spoedige afwerking van
het Boek 'Geschiedenis van Zedelghem' en een
verzorgde inbinding."

Het duurt tot juni 1935 voor de boeken klaar
zijn en het eerste werk bestaat erin 25 boeken
op te zenden naar neef Ronse en hem onmiddel-
lijk te verzoeken de 3.000 Fr over te maken
aan de gemeente, zoals overeengekomen. Men
vraagt het bedrag te storten op de postrekening
van de burgemeester, gezien de gemeente allicht
geen rekening had.

Lithographie Artistique

Maison fondée en 1886

CARTES DE VISITE,
BILLETS de MARIAGE,
DE NAISSANCE
ET D'INVITATION,
MENUS,
ETC.

ERD ISSELE

51, Rue Terre Neuve, 51,

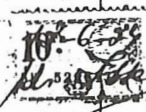
BRUGES

COMPTE CHÈQUES POSTAUX
N° 126561
REG. DU COMMERCE 2575

Bruges, le 18e Juin 19

M. Et. Semeur besteur van Ledelghem Doit
pour livraison de ce qui suit payable à Bruges.

me les adresses dans les colonnes jointes.	Hei	500 plants Semeur Ledelghem	675.00
		2.5 % kgo	14.00
		Solbal	692.00

Reeds op 9 juli 1935 wordt hieraan door de familie Ronse voldaan.

Zelf was de gemeente heel wat trager om haar financiële verplichtingen waar te nemen...

Drukker Becelaere verzoekt op 13 augustus 1935 om de resterende 2.750 Fr volgens overeenkomst (+ 10 Fr port), gezien de boeken geleverd zijn. Op 28 augustus 1935 laat de gemeente hem weten dat het 2.308 Fr zal krijgen, die effectief ook twee dagen later worden gestort. Geen enkele reden wordt opgegeven waarom het saldo van 452 Fr niet wordt betaald!

Becelaere krijgt niets meer te zien en herinnert op 6.2.1936 aan het saldo. Verdere aanmaningen van 3.3.1936 en 18.4.1936 krijgen al evenmin enig gevolg.

Ten einde raad belt hij dan de burgemeester op, die laat weten dat er niet betaald wordt "daar de boeken niet te best verkopen"...

Na nogmaals een vriendelijk briefje verstuurd te hebben zonder resultaat, moet Becelaere op 23.10.1936 een aanmaning sturen met intresten bijgerekend, want hij verhoogt zijn bedrag tot 487 Fr.

Ook een persoonlijk visitekaartje aan de burgemeester brengt niets op, evenmin als een officiële dreigbrief van 24.1.1937, waarin wordt gesteld: "Het is nu jaren dat we aandringen op de uitbetaling en we blijven aan dovemans deure kloppen." De gemeente doet echter verder alsof haar neus bloedt en verwacht schijnbaar dat Becelaere de zaak zal vergeten.

Becelaere blijkt echter de juiste weg te kennen en op 16 april 1937 ontvangt het College van Burge-meester en Schepenen een Pro Justitia om te ver-schijnen op 21 april 1937 om 9u30 voor de Heer Vrederechter te Torhout.

Dit briefje doet blijkbaar wonderen, want op 20 april reeds wordt zonder morren het verhoogde bedrag integraal betaald, hetgeen schriftelijk en "met alle achting" wordt bevestigd aan Bece-laere...

Of hoe de uitgave van de "Geschiedenis van Zedelgem - Veldegem" nog een (financieel) staart-je had.

Sindsdien zijn we echter wijzer geworden en als er nu nog een (jubileum-)boek over de Ge-schiedenis van (900 jaar) Zedelgem moet uitge-geven worden, nemen we de drukker in het orga-niserend comité...

EENIGHE GEWOONELIJKE EN BUYTENGEWOONELIJKE VOORVALLEN TE ZEDELGEM (VIII)

Eddy KYNDT

Diefstal - Den gepasseerden nagt is eene diefte begaen ten huuse van Pieter Deruwe, landarbeyder te Zedelghem, door 8 personen welke zwart gemaakt waeren en met fusijken en stokken gewaepend waeren en dreygden Deruwe en de zijnen op het minste gerugt te dooden. Den schoen en de muts, welke door de dieven gestolen geweest zijn, zijn agter gelaten geworden en naderhand teruggevonden geweest. Den genaemden Deruwe verklaerd dat hij vermoedens heeft opgevat tegen zekeren De Coninck wonende op het Snellegems veld, den welken man van een slegt gedrag is. Dit vermeent hij om dies wille dat de dieven zeer wel kenden dat er op den zolder eene koffer was die de beste goederen van Deruwe inhield en dat dit aen den naeste gebeuren van Deruwe zelfs niet was bekend en dat hij dunke dat dit door de dogter van den vermoedden De Coninck, die

bij Deruwe heeft gewoond tot mey 11., moet zijn bekend gemaakt.

Den Heer Benoot, Assessor, gelast met de policie op den nagenoemden wijk, heeft eene ontdekking gedaen van gewisselijk gestolene goederen, gevonden op het veld, digte bij het kasteelgoed van van Ockerhout en niet verre van het huys van den verdachten De Coninck, het welke onze vermoedens op deezen persoon doet vermeerderen en welke door de policie en de nagtpatrouilles nauwkeurig bewaekt word.

Lof aan de landbouwers.

November 1831 - Betrekkelijk de belangen van den landbouw dient gezegd dat de werkzaamheid der landbouwers en arbeyders geenzins in twijffel kan getrokken worden, dewijl men maer moet aanmerken dat het land der gemeente die omtrent geheel veld is geweest, zeer moeyelijk is om er goede vrugten te

winnen, tenzij door arbeyd en eenen grooten onkost van messen (bemesten). De heydevelden zijn voor het meerendeel beploegt en tot bosschen of zaeyland gebragt.

Diefstal - Op den 2den dezer maend februarij 1832 is 's avonds om tien uur en half binnen deze gemeente eene diefte begaen ten huize van Philippe Vandekinderen, werkman hier wonende. De dieven hebben eene opening gemaakt in den muur des kelders welke van leem is en hebben daer uyt weggenomen eene pulle met lampolie, eenen pot met 12 stuks smout en omtrent de 3 ponden een loot gehekelde vlasch. De diefte schijnt gedaen te zijn door eene vrouwspersoon en hem heeft vermoeden opgevat op de vrouw van zekeren Jan Hubrecht woonende op het Snellegemse veld, niet verre van het huys van genaamde Vandekinderen.

Verwaarlozing van vader.

Sedert een jaar is alhier komen inwoonen zekeren Pieter Desmet, werkman oud

omtrent de 74 jaeren, welke in de gemeente Boverkerke het onderstandsdomicilie heeft, als sedert lange jaren onafgebroken gewoond te hebben. Dezen persoon bevind zich buyten staet om in zijnen onderhoud te voorzien zich verlaeten ziende door zijne kinders.

Brandstichting - Op den 24sten februari 1832 is er omtrent den 8 uren 's avonds eenen brand ontstaen in eenen houtstapel behoorrende Joachim Vanhollebeke landbouwer, woonende binnen deze gemeente en staende op de hofplaats zijner hofstede. Door den vlijt der inwooners heeft men den brand meester geworden. Men vermoed dat deezen brand hier in gesteken is door kwaadwillige, doch men kend den daeder niet.

Ongegronde klacht ?

April 1832 - Zekere Joanna Staelens, huisvrouw van Pieter Roels, beklaegd zich erover bij de District Commissaris dat het Armbestuur van Zedelgem haer geen woonst en

wille verlaeten.

Den genaemden Pieter Roels met zijne vrouw de aenklaegster en hunne twee kinderen wonen in een huys bij een ander huysgezin, welke huys aen den Bureel van Weldaedigheyd is behoorende, alwaer de aenklaegster zoo het schijnt zich geenzins te vreedden houde, willende een eygen huys hebbende, alwaer zij gheel op haer gemak zoude kunnen zijn om in haere nagtreysen welke zij vermoed is te doen, te kunnen voortgaen.

Dit huysgezin was reeds in evenredigheyd van de andere arme gezinnen overbeedeeld, gedeeltelijk een woonst en alle week in brood of in geld nog onderstand ontfangende, dewijl men maer moet aenmerken dat deze echtelingen in het puyk hunner jaren zijn en alleenlijk twee kinderen hebben. Voor het overige is deze vrouwspersoon een zeer ondeugend mensch gelijk zij reeds aldus bij den regtbank is gekend.

Barriererecht.

Den 23sten mey 1832 word eene klagt gedaan door den genaemden Karel Meulemeester, pagter van tolhekken numero drie van Brugge op Thourout tegen zekeren Chielen Deproot, voerman van Brugge op Dixmude, te Brugge Noordzandstraet wonende, welchen weygerd het barriereregt te betaelen.

Arrestatie - Den 2den junius 1832 heeft binnen deze gemeente eene arrestatie plaets gehad van eenen persoon welchen voorkomt krankzinnig te weezen en welchen wij voor den Procureur des Konings doen brengen ten eynde te worden geordonneerd volgens goeddunken.

Diefstal van hout.

Op den 13den junij 1832 wordt er schade gedaen in eenen bosch behoorende het Armgesticht dezer gemeente en een proces verbaal wordt opgemaakt ten laste van den genaemden Bernard Meulemeester, welchen persoon om misdrijven reeds slegt is gedenoteerd.

